

capicua encides

PUBLICACIÓ PERIÒDICA DE DISTRIBUCIÓ GRATUÏTA · UNIVERSITAT D'ALACANT

Una escola, diverses parles, un sol amor

Cal construir una escola plurilingüe que, partint de la llengua territorialment pròpia —el valencià—, garantisca el domini de l'altra llengua oficial —el castellà— tal com ja ho fa; que fomenti, alhora, el respecte intercultural cap a les altres parles que arriben a les nostres aules; i que obriga les portes als idiomes estrangers que ens aporten coneixement, noves perspectives laborals, referents culturals complementaris i sentit ciutadà europeu i mundial. Aprendre —i aprendre a aprendre— llengües, moltes llengües, com més millor, ha de ser un dels eixos vertebradors bàsics de l'educació d'avui mateix i del futur, perquè, com va escriure Salvador Espriu:

«Diverses són les parles i diversos els homes, i convindran molts noms a un sol amor»

En la Universitat d'Alacant, la Unitat per a l'Educació Multilingüe (UEM) us ofereix l'espai adequat per a reflexionar i entendre la suggestiva i feliç complexitat d'una escola amb moltes llengües: la **II Setmana de l'Educació Plurilingüe**, del 2 al 9 de febrer.

capicua

EDITA:
Universitat d'Alacant
Departament de Filologia Catalana

DIRECCIÓ:
Sandra Montserrat i Buendia

AMB LA COL-LABORACIÓ DE:

Joan Borja, Dari Escandell, Hèctor Càmar, Patrícia Garcia, Patrícia Picó, Rodrigo Mira, Jordi Domènech, Marta Juez i «Tresàncoras»

AMB EL SUPORT DE:

Servei de Promoció del Valencià
Vicerectorat de Tecnologia i Innovació Educativa

IMPRIMEIX:
Gráficas Jonenses

CONTACTE:
Departament de Filologia Catalana
Campus de Sant Vicent del Raspeig
Ap. 99 E-03080 Alacant
Telèfons: 96 590 34 10 i 96 590 93 30
dfcat@ua.es

Depòsit legal: A-124-2008
ISSN: 1888-6507

Sobre el cinisme o com fer de la necessitat virtut

HÈCTOR CÀMARA
Filologia Catalana

Fa ja una dècada que els veïns del Cabanyal de València lluiten contra un pla del seu Ajuntament que pretén convertir l'avinguda Blasco Ibàñez en una eixida al mar, destruint bona part de l'estructura urbana i dels edificis d'un barri que atresora un ric conjunt d'arquitectura modernista de caire popular. Després de voltes i revoltes, el Ministeri de Cultura, a petició dels jutjats, crec que del Tribunal Suprem, ha presentat un informe en què considera aquest pla un expoli d'un BIC (Bé d'Interés Cultural), títol equivalent al que antigament, abans del traspàs de competències culturals a les autonomies, es coneixia com a Monument Nacional i que va rebre el Cabanyal el 1993. Ràpidament i en resposta a açò, la Generalitat ha aprovat un decret d'urgència en què lleva aquesta protecció al barri, entre altres motius perquè la va aprovar un govern socialista.

Deixant de banda que aquest tipus d'actuacions immorals —a les quals estem ben acostumats els valencians— haurien d'estar limitades d'alguna forma (per a no caure en la imatge que ara tenim de Rita Barberà o Francisco Camps davant de l'espill pensant, amb un somriure lasciu, «la ley es mía» o, com es diu en aquelles pel·lícules de l'Oest que tant agrada programar a la Radiotelevisió Valenciana, «La ley soy yo»), el que més m'ha sorprès són les declaracions del conseller d'Urbanisme i Medi Ambient, que ha posat el dictamen del Ministeri al mateix nivell que «la política de Franco cap als valencians o l'abolició dels furs per part de Felip V».

La idea del Sr. Cotino —que no és seua, ell només n'ha estat en aquesta ocasió el portaveu— és una de les raons per les quals l'esquerra i els nacionalistes —i els nacionalistes d'esquerra— cada vegada tenen menys opcions de plantar cara al PPCV. El franquisme i la Guerra de Successió, que fins fa uns quants anys, no massa, eren els paradigmes en què s'afermaven les conviccions polítiques i ideològiques de l'esquerra i del nacionalisme valencià, s'han convertit de la nit al dia (això és una expressió, l'estratègia ve de lluny) en referents per a la dreta més conservadora i espanyolista valenciana. La jugada ha sigut genial, davant nostre i pràcticament sense adonar-nos-en s'han convertit en adalids d'un valencianisme que han sabut furtar, transformar i fer seu. A la pregunta de quin és el partit que lluita pels interessos valencians, ja en sabeu la resposta.

Una renovació pedagògica de veres

PATRÍCIA GARCIA
Facultat d'Educació

Sóc Patrícia, antiga membre de l'Assemblea d'Estudiants. Volia exposar per què, com a estudianta de la Facultat d'Educació, defense una veritable renovació pedagògica. Em fa la impressió que en el sistema educatiu falla alguna cosa. Qui dels que hem patit el sistema educatiu actual no està a favor d'una transformació en l'ensenyament?

Des de xicotetes, ens socialitzen des de files individualitzades. Se'ns parla de cooperació en un món cada volta més competitiu; se'ns parla de la creativitat en aules tancades de ciment; se'ns parla de la importància del desenvolupament de l'autocontrol i la democràcia des d'un currículum tancat i amb horaris establerts; ens parlen de la cura del medi ambient, en ciutats cada volta més asfaltades i amb la grua com a paisatge en la finestra.

La metodologia docent tradicional, basada en l'avaluació de la quantitat de continguts que som capaces de memoritzar i vomitar a l'examen, no ha canviat. La docent, que pareix que mai no es cansa d'escoltar-se, estableix des de l'autoritat que li dóna el poder del coneixement una veritat absoluta i un únic camí per arribar-hi. Ja és hora de superar aquest model educatiu tradicional científic, basat en la memorització i el llibre.

Les docents, en general, haurien de ser una eina d'aprenentatge més que no el producte final del coneixement. El que cal, a banda d'una base científica i competent dels coneixements, és formació i investigació centrada en la didàctica. Els continguts estan pertot arreu, no només als llibres —aquests són necessaris.

Tanmateix, la competència per a l'anàlisi, l'esperit crític, la creativitat, l'autonomia, el desenvolupament de l'afectivitat, l'autoconeixement, la presa de decisions, l'entusiasme, la passió... no! Això no hi és, als llibres! És necessari un major èmfasi en els processos, més que no en els resultats.

Dins l'aula és necessari un doble nivell investigador: alumnat juntament amb professorat. Per una banda, l'estudiant ha d'investigar sobre problemes rellevants, més propers, i adquirir-ne així el coneixement. Per una altra banda, el professorat ha d'investigar sobre la seua pràctica docent. La concepció del docent ha de canviar, no s'ha d'assumir com un simple treball remunerat sinó com un projecte d'enormes conseqüències, responsabilitat i dedicació.

Per tant, hem de dir que sí, que és necessari un canvi en l'escola i en la universitat, sobretot ara que tracten de reestructurar el sistema universitari mitjançant la imposició de l'EES. Però compte amb el canvi que es promou, i compte amb els interessos als quals respon. És necessària una àmplia anàlisi i un debat profund sobre aquesta transformació, que hauria de ser un canvi per a la societat en el seu conjunt, on se'ns tracte de persones i no de clientes, on el coneixement no siga un negoci sinó un dret bàsic i necessari, obert i flexible a tota la societat, que servisca per a analitzar, comprendre i actuar en el món que ens rodeja.

Defensem utilitzar els coneixements que aporta la investigació educativa per tal d'assolir l'emancipació, l'autonomia i el desenvolupament personal i social en una societat més solidària i democràtica. Però mai no

defensem posar l'ensenyament al servei de la millora en la formació dels futurs operaris i gestors que treballen en les empreses.

Pensem que l'educació no pot respondre, en cap moment, a les exigències del mercat. El que necessitem de l'educació és que siga un espai obert, d'anàlisi crítica de la societat i del sistema mateix, siga quin siga. Si el sistema neoliberal du el seu corrent i la universitat es deixa portar pel corrent d'aquest sistema... No és açò perillós? Qui haurà de fer aquesta anàlisi crítica tan necessària? On queda aquest espai per a la transformació social?

No és ni la universitat ni l'escola actual la que defensem, el que proposem és transformar-la de socarrel. Qualsevol renovació educativa, per a ser vertadera ha d'anar acompanyada d'una reflexió conscient i intencionada de l'objectiu que persegueix, què s'ensenyia i per què. Aquest ha de ser inevitablement un desenvolupament més social i humà d'on vivim, i una societat més solidària i justa.

I si el sistema i la societat actual pels seus interessos no ens permet aquest canvi, haurem llavors de canviar primer aquest sistema.

Al cap i a la fi, som el fruit de generacions anteriors i és en la societat que construïm on creixeran i s'educaran les noves generacions. Per tant, tenim una responsabilitat directa amb aquesta societat que generem. I, si no ens agrada el que veiem, en som part responsable: canviem el sistema. L'educació, com deia el poeta, és una arma carregada de futur, i aquest futur, el que siga, dependrà de com fem aquest present.

XXII JORNADES DE SOCIOLINGÜÍSTICA de la Nucua

«Ensenyament, difusió i ús de la norma lingüística (i 2)»

PATRICIA PICÓ
Facultat de Filosofia i Lletres

El 30 i 31 d'octubre i 6 i 7 de novembre va tindre lloc la XXII edició del Curs de Sociolingüística en la Seu Universitària de la Nucua. Aquestes jornades han guanyat entitat al llarg de les diverses edicions. El primer any, el 1987, van tenir només dos ponents i trenta inscrits. Gràcies a l'interès dels inscrits i els ponents, aquesta iniciativa organitzada conjuntament per l'Ajuntament de la Nucua, el comitè organitzador (M. Antònia Cano, Josep Martines, Vicent Martines i Sandra Montserrat) i la Universitat d'Alacant ha pogut anar avant al llarg d'aquests anys. D'aquesta manera, hem aconseguit arribar a la XXII edició, amb experts com ara els membres de l'IEC: Jaume Cabré, M. Josep Cuenca, Brauli Montoya, Joaquim Rafel, Joan Solà i Joan Veny. D'altra banda, també hi va participar professorat de les universitats del domini lingüístic català, com ara Joan Julià-Muné, de la Universitat de Lleida; Josep Àngel Mas i Castells, de la Universitat Politècnica de València; Carles Segura, Sandra Montserrat i Josep Escolano, de la Universitat d'Alacant; i el professional del Grup de Comunicació Flaix, Jaume Salvanyà. A més, s'hi van matricular 157 persones, entre docents i estudiants universitaris. No hem d'oblidar que aquest curs ha estat organitzat per la Seu Universitària de la Nucua, amb la col·laboració de l'Institut de Ciències de l'Educació de la UA, el Projecte IVITRA (<http://www.ivitra.ua>) i el Projecte DIGICOTRACAM (Programa Prometeu de la Generalitat Valenciana per a Grups d'Investigació en I+D d'Excel·lència, ref. Prometeu-2009-042).

Aquesta XXII edició dels Cursos de Sociolingüística de la Nucua s'ha dedicat a tancar la reflexió que es va encetar l'any passat sobre la norma com a veritable fonament del procés de redreçament de l'ús social de la llengua. Els ponents d'enguany es van ocupar dels vessants intern i extern de la norma: la norma i la variació territorial, l'equilibri entre convergència i divergència en la construcció de la norma, el paper que hi correspon a l'expressió col·loquial, la norma gramatical, fonètica i lèxica, la norma i la construcció d'un model lingüístic percebut com a comú pels parlants.

Malgrat l'esforç i les col·laboracions, aquest curs no hauria estat possible sense la participació dels ponents que, en cada cas, han aportat els seus coneixements i la seua experiència. Tampoc no hauria estat possible sense els interessats (docents i estudiants universitaris), que amb la seua presència i participació han fet possible aquesta nova edició dels Cursos de Sociolingüística de la Nucua.

Després-demà

Agenda FEBRER-MARÇ 2010

MÚSICA

Dimarts, 2 de febrer, 20:00 h

Arthur Caravan
Paranimf de la UA
www.veu.ua.es/va/

Dimecres, 3 de febrer, 20:00 h

Lexu's
Paranimf de la UA
www.veu.ua.es/va/

Dijous, 4 de febrer, 20:00 h

VerdCel
Paranimf de la UA
www.veu.ua.es/va/

TEATRE

Diuenge, 7 de febrer, 17:00 h i 18:30 h

Ras!
Maduixa Teatre
Teatre Arniches

Divendres, 12 de febrer, 21:00 h

Exercicis d'amor
El Pont Flotant
Teatre Arniches

Divendres, 12 de març, 21:00 h

El somriure de M. O'Hara
La Dependent
Teatre Arniches

CONFERÈNCIES

Del 3 al 5 de febrer

I Jornades del Projecte Alcover
Els tres eixos temàtics sobre els quals giraran aquestes jornades, «Cap a una dramaturgia catalana del segle XXI», «Crear i triomfar en català» i «Traspasant fronteres» articularan una sèrie de conferències i taules redones on tècnics, representants de les institucions relacionades amb les arts escèniques, creadors, productors, programadors, etc., posaran sobre la taula tot un seguit de qüestions importants i útils.
Sala de Graus de la Facultat de Dret
<http://www.veu.ua.es/va/noticia/3080/>

Dimarts, 2 de febrer, 17:00 h
Ciències Socials, Aula CS/S002
«L'elaboració dels llibres de text per a secundària»
Editorial Marfil
<http://www.ua.es/dfc/activ/activ.html>

Dilluns, 8 de febrer, 13:00 h

Sala de Graus de Filosofia i Lletres (III)
«La sintaxi de l'Institut d'Estudis Catalans»
Dr. Joan Solà, IEC
<http://www.ua.es/dfc/activ/activ.html>

Dimarts, 9 de febrer, 17:00 h
Ciències Socials, Aula CS/S002
«Els diccionaris escolars»
Editorial Larousse
<http://www.ua.es/dfc/activ/activ.html>

Dilluns, 15 de febrer, 13:00 h

Facultat de Filosofia i Lletres
«Amb el diable al cos. Francesc Eiximenis, els somnis i les temptacions»
Dr. Sadurní Martí, Universitat de Girona
<http://www.ua.es/dfc/activ/activ.html>

Dilluns, 22 de febrer, 13:00 h

Facultat de Filosofia i Lletres
«Transferencias entre las literaturas en catalán y castellano durante la Edad Media»
Dr. Nicasio Salvador, Universidad Complutense de Madrid
<http://www.ua.es/dfc/activ/activ.html>

Dimecres, 20 de març (hora sense determinar)

Facultat de Filosofia i Lletres
«La traducció publicitària»
Dra. Rosa M. Agost
<http://www.ua.es/dfc/activ/activ.html>

LECTURA

Club Lector

L'objectiu del Club Lector és fomentar la lectura donant la possibilitat als lectors i lectores que puguen tenir una trobada amb els escriptors i escriptores dels llibres llegits.

La proposta d'autors i llibres és la següent:

25 de febrer, Ximo Caturla, amb el llibre *L'home de l'estació*
25 de març, Àngels Moreno, amb el llibre *Cita a la matinada*

29 d'abril, Liris Picó, amb el llibre *Claus de serp*
27 de maig, Carme Riera, amb el llibre *La meitat de l'ànima*

Lloc: Llibreria 80 Mundos
Avinguda General Marvà núm. 14, Alacant
Tots els actes començaran a les 20:00 h

CONCURSOS

Premi Sambori

Aquest premi és un premi literari en valencià, en el qual poden participar tots els alumnes des dels 0-3 anys, fins als universitaris, passant per primària, secundària, batxillerats, cicles formatius i, fins i tot, escoles oficials d'idiomes i formació de persones adultes.

Termini de presentació: 12 de febrer
Informació i bases: <http://www.sambori.net>

TALLERS EN VALENCIÀ

Tallers de Cultura de la UA

Ja està oberta la matrícula dels tallers del Secretariat de Cultura de la Universitat d'Alacant, per al segon quadrimestre del curs 2009-2010. Aquests vint tallers, de teatre, divulgació, arts plàstiques, dansa, oratòria, escriptura, periodisme, música i cinema, estan adreçats tant a la comunitat universitària com al públic en general. Podeu matricular-vos al Punt d'Informació de Cultura (planta baixa del Paranimf), per telèfon (965 90 37 25), per correu electrònic (ofi.cultura@ua.es) o en www.veu.ua.es/va/

Entrevista a Vicent Pascual

DARI ESCANDELL
Filologia Catalana

En el món de l'educació, com en tot, darrere de metodologies, de programes d'ensenyament-aprenentatge o de sigles amb què identificar-los (PIL, PEV, PIP, PEBE...), hi ha —sobretot— persones; professionals que han deixat empremta amb el seu compromís cívic. Per això, quan parlàvem d'educació bilingüe en el sistema educatiu valencià, quan ho fem ara d'educació plurilingüe, el subconscient ens remet —sempre, indefectiblement— a un nom: Vicent Pascual.

1. L'any 1991 vas elaborar la proposta que derivà en la creació dels actuals programes d'educació bilingüe (PEV, PIL i PIP). Quina era la situació del valencià en l'escola, en aquella època?

La proposta aparegué en el llibre *Un model educatiu per a un sistema escolar amb tres llengües*, escrit conjuntament amb Vicent Sala. En aquell moment hi havia una incorporació plena de l'ensenyament del valencià a les escoles, i creixia, imparable, el nombre de centres que incorporaven l'ús vehicular del valencià; alhora, es manifestava ja el rebuig de determinats centres a aquest procés de valencianització. La proposta de programes nasqué en plena elaboració de la reforma educativa que es concretaria en la LOGSE. La reforma plantejava una renovació en profunditat de l'ensenyament de les llengües des d'una perspectiva comunicativa i textual, i, tot i que a la Conselleria hi havia un bon equip, quan jo m'hi vaig incorporar em vaig adonar que aquell plantejament era insuficient. L'ensenyament de les llengües havia de desenvolupar-se a partir d'una política lingüística educativa valenciana, dins el marc de l'educació bilingüe, que assumira *un tractament conjunt* de totes les llengües del currículum —amb el valencià com a nucli organitzador— i que articulara l'educació lingüística global dels alumnes i les alumnes. Només gràcies a una política lingüística i educativa es podia aconseguir la centralitat del valencià en aquest tractament conjunt; òbviament, dins el marc de l'educació bilingüe, perquè, si bé hi havia tres llengües en el currículum, l'aprenent posseïa una ment única, que processava aquestes llengües de manera interrelacionada tant en l'ús com en l'aprenentatge.

Dins aquest marc de l'educació bilingüe, els programes resultaven necessaris, ja que els objectius lingüístics eren els mateixos per a tot el sistema educatiu, però les característiques de l'alumnat en cada centre podien ser molt diferents, especialment pel que feia a la seua llengua habitual. Així, també dins el marc dels programes, cada centre havia d'elaborar el seu projecte lingüístic a través de l'articulació de dos nivells: d'entrada, mitjançant la tria del programa tipus que volia aplicar (PEV, PIL o PIP) ja prenia unes decisions prèvies tant curriculars i metodològiques com organitzatives; tot

PEB (programes educatius bilingües), **PIL** (programa d'immersió lingüística), **PEV** (programa d'ensenyament en valencià), **PIP** (programa d'incorporació progressiva), **PEBE** (programa educatiu bilingüe enriquit), **TIL** (tractament integrat de llengües), **TILC** (tractament integrat de llengües i continguts), **UEM** (unitat per a l'educació multilingüe)

seguit, mitjançant l'elaboració del DPP (disseny particular del programa), ajustava com un guant el seu projecte lingüístic al context i a la realitat del centre.

2. I actualment, quins canvis s'hi han produït o s'hi estan produint?

És cert que hi ha hagut canvis profunds en la situació de l'ensenyament de les llengües. Canvis en la composició de l'alumnat, en el marc de política lingüística i educativa (amb un paper cada vegada més important del Consell d'Europa) i en les propostes d'educació plurilingüe que van obrint-se pas. Tanmateix, fins ara, l'articulació dels programes en dos nivells (el programa tipus i el DPP) ha permès que les successives propostes i experiències d'educació plurilingüe que s'han anat produint (PEBE, etc.) s'hi hagen pogut dur avant sense necessitat de canviar l'organització en programes actual. Tot i així, hi ha un factor que més tard o més prompte pot aconsellar un canvi. M'explicaré. Els programes d'educació bilingüe inicials es basaven en una certa homogeneïtat lingüística de l'alumnat en cada centre: en el PEV la majoria d'alumnat era valencianoparlant; en el PIL, castellanoparlant, etc. Això permetia l'aplicació de metodologies específiques adequades a les necessitats de cada tipus d'alumnat. Actualment, però, cada vegada en més centres, l'alumnat va sent progressivament multilingüe. Aquella homogeneïtat inicial va desapareixent i el que les institucions educatives necessiten és una organització i una metodologia capaces d'afrontar aquesta diversitat lingüística a l'aula.

A mesura que aquest multilingüisme a les escoles avança, potser serà aconsellable anar cap a un programa únic, articulats també en dos nivells: el programa tipus, que implicarà la centralitat del valencià en l'organització de l'ensenyament i ús vehicular de les llengües del currículum (incorporació del valencià des del principi de l'escolaritat, ús vehicular majoritari al llarg de l'escolaritat obligatòria amb un mínim del 50%, lectoescriptura inicial en

«El TILC es convertirà en l'enfocament didàctic estrela. El professorat haurà d'anar assumint-lo i incorporant-lo a la seua formació».

L'alumnat serà progressivament multilingüe. Les institucions educatives necessiten una organització i una metodologia capaces d'afrontar la diversitat lingüística.

valencià, etc.), un Projecte Lingüístic que concrete aquestes decisions per a la situació específica del centre, i l'aplicació a l'aula de propostes metodològiques pròpies de l'educació plurilingüe.

3. Des de la Conselleria de Cultura has coordinat el disseny dels programes d'educació bilingüe enriquits (PEBE). Però parlant ras i curt, què és ben bé això del tractament integrat de llengües?

La incorporació inicial del PEBE (programes d'educació bilingüe enriquits amb la incorporació primerenca d'una llengua estrangera) va ser el primer intent d'incorporar més intensament les llengües estrangeres dins el currículum dels centres d'infantil i primària al sistema educatiu valencià. A pesar de les limitacions que imposava la legislació vigent i la penúria de recursos de què es disposava, el Servei d'Ensenyament en Valencià va treballar de valent i es van elaborar propostes, documents i materials que són els que han continuat utilitzant-se en totes les propostes posteriors d'educació plurilingüe. Dins aquesta experiència vaig elaborar una proposta de tractament integrat de llengües (TIL) i de tractament integrat de llengües i continguts (TILC), que aparegué en el llibre *El tractament de les llengües en un model d'educació plurilingüe al sistema educatiu valencià* (2006).

Centrant-nos en el tractament integrat de llengües hem de dir que és un enfocament didàctic molt lligat als darrers avanços en educació plurilingüe. Estenent les idees de Jim Cummins a l'educació plurilingüe, s'assumeix que la competència comunicativa de cada usuari o aprenent plurilingüe està formada per una *competència conversacional* distinta en cada una de les llengües del seu repertori i una *competència acadèmica* —la més pròpiament escolar, formada per conceptes científics, habilitats cognitives, estratègies de comprensió i producció lingüístiques, etc.— comuna a totes les llengües que coneix. El tractament integrat de llengües intenta aprofitar la interrelació entre els elements i les estructures de les diferents llengües mitjançant la promoció de les transferències i l'evitació de les interferències, i procura

organitzar l'apropiació dels continguts de la competència comuna de manera que puguen ser adquirits i reutilitzats mitjançant totes i cada una de les llengües d'acord amb el seu pes curricular. Ni cal dir que el treball conjunt i coordinat del professorat és, probablement, la peça clau en aquest plantejament.

4. De fet, tinc entès que has coordinat les primeres experiències pilot d'integració de llengües, tant en infantil com en primària. Quina valoració en fas?

Si he de ser sincer, he de dir que el tractament integrat de llengües, i també el tractament integrat de llengües i continguts, encara es troba a les beceroles. Honestament crec que la proposta que figura en el llibre *El tractament de les llengües en un model d'educació plurilingüe al sistema educatiu valencià* tècnicament està ben fonamentada i que és viable en la pràctica. Però també he de dir que es troba en un estadi d'elaboració que no permet encara la seua aplicació directa a l'aula. Al professorat li exigeix un esforç massa gran passar d'un esquema teòric i organitzatiu a l'aplicació pràctica a l'aula.

En aquests moments el que cal és l'elaboració de propostes didàctiques concretes que puguen ser aplicades i experimentades en els centres i a partir de les quals el professorat pugua anar buscant el seu camí devers l'autonomia. És el que hem intentat des de la UEM: d'una banda amb l'experimentació d'unitats que integraven llengua i continguts, que vaig realitzar a Muro amb un grup entusiasta de professores i professors de diversos centres; i d'una altra, el plantejament de lectura en què estic treballant ara des d'una perspectiva d'integració.

5. Tractament integrat de llengües i continguts (TILC): l'única metodologia capaç de garantir la formació de xiquets i xiquetes amb competències plurilingües reals?

No seré gens exagerat si dic que el tractament integrat de llengües i continguts es convertirà en l'enfocament didàctic estrela dels pròxims anys. I no solament perquè permet adjudicar més temps a l'ensenyament de les llengües segones i estrangeres sense augmentar l'horari escolar ja massa recarregat —que ja és important—, sinó també perquè les darreres investigacions estan demostrant que, més enllà d'aquest benefici per a les llengües, hi ha un benefici major encara per a les àrees no lingüístiques, ja que els continguts científics sembla que s'aprenen molt millor quan es treballen conjuntament amb els recursos lingüístics necessaris per a adquirir-los.

«Molts experts temen que la supremacia que s'està atorgant a l'anglès tinga unes conseqüències gens desitjables per a l'objectiu d'aconseguir ciutadans plurilingües».

És un camp fascinant d'investigació que va nàixer amb la immersió lingüística —que continua refinant les seues propostes metodològiques— i que ha agafat embranzida en el camp de l'ensenyament-aprenentatge de les llengües estrangeres amb el CLIL (*Content and Language Integrated Learning*) i fins i tot en el de les llengües maternes amb la *llengua a través del currículum*, segons la proposta del Consell d'Europa. El TILC, doncs, és una perspectiva que el professorat haurà d'anar assumint en els pròxims anys i que hauria de ser incorporada ja a la formació inicial del professorat (el mateix que el TIL).

6. I el valencià, quin pes específic li pertoca assumir en aquest nou currículum integrat de llengües?

Per dir-ho clar i ras, com tu vols, en un enfocament integrat de llengües, i de llengües i continguts, dins un model d'enriquiment d'educació plurilingüe com és el que proposem al País Valencià, el valencià ha de ser la primera llengua a ser incorporada en l'itinerari

El TILC aprofita la interrelació entre els elements i estructures de les diferents llengües mitjançant la promoció de transferències i l'evitació d'interferències. Ni cal dir que el treball conjunt i coordinat del professorat és la peça clau d'aquest plantejament.

educatiu dels alumnes i les alumnes, i la que ha d'assumir un ús vehicular predominant en els projectes curriculars dels centres.

Des de les exigències que planteja la teoria i la pràctica de l'educació plurilingüe pel que fa a una llengua minoritzada com la nostra, aquesta és l'única via perquè els alumnes i les alumnes, independentment de la seua procedència geogràfica, de la seua llengua habitual, de les experiències culturals amb què arriben a l'escola i de la identitat personal que al remat arriben a construir-se, adquirisquen —a banda de la resta de competències que constitueixen la competència plurilingüe i intercultural— un domini del valencià i un coneixement de la nostra cultura suficients per a convertir-se en ciutadans valencians de ple dret.

7. Què cal perquè una xiqueta posem per cas d'Alacant o d'Elx tinga plena competència lingüística en valencià i en anglés (i fins i tot en un segon idioma estranger), a banda del castellà?

Hi ha moltes possibilitats a l'hora de proposar un model d'educació plurilingüe per a un determinat tipus d'alumnat. Imaginem-nos, per exemple, que jo fóra el director d'un centre educatiu a Alacant o a Elx i que tinguera la llibertat suficient per a elaborar el projecte lingüístic del centre d'acord amb les conclusions que m'aporten la teoria i la recerca en educació plurilingüe. Les línies mestres del meu projecte podrien ser les següents: a) incorporació de l'anglès mitjançant el seu ús vehicular en un 25% del currículum ja des de l'educació infantil, i la resta del temps —un 75%— per a l'ensenyament i ús vehicular del valencià, tot ajornant la incorporació del castellà fins al segon o tercer nivell d'educació primària, com en el programa d'immersió; b) a partir del tercer nivell de l'educació primària, incorporació del castellà amb una hora diària mentre continua el temps dedicat al valencià i l'anglès; c) utilització del TIL i el TILC com a enfocaments didàctics generals per al valencià i l'anglès; d)

ús per al castellà, complementant el treball comunicatiu, de l'enfocament anomenat *ensenyament de la llengua relacionat amb els continguts* (una modalitat del TILC), en el qual es treballa la llengua a través de projectes, tasques, unitats temàtiques, etc., mitjançant els quals es reprén i reutilitza en castellà la competència acadèmica adquirida a través de l'ús vehicular de les altres llengües del currículum; i e) incorporació de la segona llengua estrangera a l'educació secundària.

Jo no tinc cap dubte que, amb un programa com aquest (o amb un de semblant), si el professorat tinguera la competència lingüística necessària en les llengües que imparteix, si s'aconseguira una coherència òptima metodològica i de continguts al llarg dels diferents cicles i etapes del centre, si es disposara de materials curriculars suficients i basats en els principis i organització de l'educació plurilingüe, si el professorat treballara coordinat com una pinya i si els pares i les mares tingueren el seu paper en l'aplicació del projecte, aquesta alumna d'Alacant o d'Elx assoliria aquesta competència plena en valencià, castellà i anglés que exigim.

8. Com s'han de tractar a l'escola les llengües estrangeres no curriculars dels immigrants?

Hem de pensar, tal com ho reconeixen els treballs del Consell d'Europa, que les llengües de l'alumnat immigrant són llengües de l'escola encara que no siguen les llengües principals d'escolarització i, per tant, han de tenir una certa presència en l'activitat educativa del centre. Com sabem, els alumnes i les alumnes procedents de la immigració adquiriran millor la llengua bàsica d'escolarització del centre —preferiblement el valencià— amb un enfocament metodològic que poguera fer ús dels seus coneixements previs en la llengua pròpia. Això significaria que el professorat hauria de ser competent en totes i cada una de les llengües presents a l'aula, cosa que resulta pràcticament impossible. De manera que l'alumnat immigrant es veu abocat dins l'aula a una situació indesitjable de submersió, en la qual no pot desenvolupar la competència acadèmica en la llengua pròpia perquè no hi és present ni pot, tampoc, desenvolupar-la en la llengua d'escolarització perquè no la coneix prou per a entendre'n els continguts a través de les explicacions de la professora o el professor. A més, aquesta situació pot provocar-li sentiments negatius envers la seua llengua i la seua cultura, que veu devaluades i marginades fora de l'escola.

Canviar aquesta situació exigirà un canvi progressiu en els projectes educatius i curriculars dels centres, que comence amb el respecte a la llengua d'aquest grup d'alumnes i a una certa presència d'aquesta llengua en el paisatge lingüístic del centre, que continue amb l'estudi de temes rellevants de la seua cultura (geografia, història, literatura, folklore...) i que, finalment, arribe a un currículum intercultural en què les veus i mirades de les diferents llengües i cultures a l'aula siguen una part fonamental del disseny i l'aplicació del currículum de tots els alumnes i les alumnes. En l'àrea de llengües, experiències com l'*éveil aux langues* (el despertallengües) van en aquesta direcció.

9. És pensable una educació plurilingüe que excloga l'anglès?

Tot el treball d'incorporació de les llengües estrangeres que s'ha fet fins ara al País Valencià —i quasi pertot arreu— podria ser qualificat paradoxalment de monolingüista. Hem parlat d'una educació plurilingüe en 3 o 4 llengües però sempre amb l'anglès com a opció principal. Molts

«Les noves generacions de mestres han d'estar al costat del professorat més combatiu i innovador, trencar les rutines que trobaran en arribar a algunes escoles i configurar la nova escola valenciana que necessitem» .

experts temen que aquesta supremacia que s'està atorgant a l'anglès tinga unes conseqüències gens desitjables per a l'objectiu d'aconseguir ciutadans plurilingües. La primera: que l'aprenentatge inicial d'aquesta llengua reduïska la motivació per a aprendre altres llengües. Per què n'hem d'aprendre d'altres, si l'anglès ens resol tots els problemes de comunicació a tot arreu del món en tots els àmbits i per a totes les funcions? La segona: que si atorguem a l'anglès, com de fet està succeint, unes funcions de *lingua franca* en economia, comunicacions i investigació científica, ben prompte deixarà en situació més o menys minoritzada la resta de llengües i esdevindrà el major *language killer* (matallengües) de la història, ja que aquest procés comportarà —ja ho estem veient— la desaparició ràpida i progressiva del paisatge lingüístic mundial de les llengües més dèbils.

Una política educativa plurilingüe que treballara a favor de la linguodiversitat, potser no eliminaria l'anglès però no el prioritzaria, i augmentaria i diversificaria les llengües del currículum, els objectius per a cada una i les metodologies per tal d'aconseguir un plurilingüisme personal enriquidor dins el marc d'una linguodiversitat mundial sostenible.

10. És educativament honest dissenyar un sistema educatiu valencià que reduïska la importància curricular del valencià?

No sé si el terme honest o deshonest és l'adequat a l'hora de tractar aquest tema. Per dir-ho amb paraules més exactes, atés que la legislació vigent determina uns objectius indefugibles per al valencià, exactament la competència plena, i atés que la teoria i la recerca en educació plurilingüe conclouen que l'única manera que té una llengua minoritzada com la nostra d'assolir aquests objectius és la incorporació del seu ensenyament des de l'inici de l'itinerari curricular i el seu ús vehicular majoritari en les àrees de contingut no lingüístic, una reducció de la seua presència en el currículum seria il·legal, immoral i hipòcrita, i posaria de manifest la irresponsabilitat i poca vergonya dels seus promotors.

Les llengües de l'alumnat immigrant són llengües de l'escola, encara que no siguin les llengües principals d'escolarització i, per tant, han de tenir una certa presència en l'activitat educativa del centre.

11. Molts alumnes de la Facultat d'Educació asseguren tenir vertigen davant el repte del plurilingüisme. Quin consell els donaries, als futurs i les futures mestres?

Sincerament crec que aquest vertigen està justificat. Els avanços en l'ensenyament-aprenentatge de les llengües en els darrers quinze o vint anys han sigut constants en el nivell de la teoria i la recerca; però, lamentablement, aquests avanços no han aconseguit ser incorporats a la pràctica pedagògica a l'aula i són pràcticament absents dels materials curriculars comercials, que són els que configuren l'educació lingüística de bona part de l'alumnat. Com no hem de sentir vertigen davant totes les coses que cal fer i per a les quals no ens sentim preparats? Però tot açò l'únic que vol és una mica d'il·lusió i d'esforç. Les noves generacions han d'estar al costat del sector de professorat més combatiu i innovador —n'hi ha molts i moltes, i són incombustibles— que sí que està al dia, trencar les rutines que trobaran en arribar a algunes escoles i configurar la nova escola valenciana que a hores d'ara necessitem. L'estudi i la documentació, la recerca en equip als centres i la reflexió en la pràctica seran eines indispensables en aquest procés de renovació.

Vicent Pascual en 60 segons

Una ciutat per a viure?

Oliva

I un lloc per a perdre't?

La platja

Moros o cristians?

Moros

Una pel·lícula?

Un home tranquil, de John Ford

I un menjar?

L'arròs caldós

Un escriptor/a?

Ausiàs Marc

Un llibre?

El senyor dels anells

Un cantant o un grup musical?

Lluís Llach

P. I una cançó?

«Abril del 74»

Una dèria?

El control

Amb qui faries un café?

Amb els meus amics de la colla del dijous

Un desig íntim?

Veure com el meu fill Ferran es fa gran

Un llibre...

RODRIGO MIRA

Facultat de Filosofia i Lletres

Mai o gairebé mai et trobes amb l'oportunitat d'escriure en relació amb el lingüista actual més important del teu país. De fet, gran part de la nostra expressió escrita i oral (la teva i la meua) en català depèn d'ell. Parlo d'un lleidatà nascut a Bell-lloc d'Urgell. Parlo d'un dels catalans més importants de la nostra història. Parlo d'en Joan Solà. I parlo avui del seu darrer llibre: *Plantem cara. Defensa de la llengua, defensa de la terra*.

Val a dir que el títol no sorprèn gens ni mica. Si hi ha un poble que sap què és plantar cara als atacs d'un altre poble, aquests som nosaltres. Un dels aspectes fonamentals del llibre consisteix a explicar això: la unió entre llengua i país. Unió, a més a més, totalment necessària i imprescindible. No es pot explicar la normalització i dignificació lingüística sense el decòrum nacional. Hem de saber dir prou a una terra i a una llengua que no ens deixa ser normals.

No som un país normal. Tampoc no som una llengua normal. Llibres com aquest en són una bona mostra. Això no obstant, hem d'encetar-ne la lectura dels articles que s'hi apleguen sense por, tot pensant que les aportacions lingüístiques volen ser els envans gràcies als quals la nostra confiança i la nostra intuïció no trontollin. Les nostres arrels nacionals són el fruit que collim després de la sembra estudiada del català. En aquest sentit, qui sembla ràbia, recull misèria, i això és el que fa Espanya. I aquesta és una de les virtuts dels escrits del nostre professor de la Universitat de Barcelona. Ell és qui posa noms i cognoms als qui ens han estat tota la vida intentant dividir, ocupar, dilapidar, com a llengua, i, per tant, com a nació.

Potser les seves obres passen massa sovint desapercibudes per a la gent del carrer. Potser el que escriu no és el que els polítics anomenen «allò que veritablement interessa a la societat». Joan Solà ens vol ensenyar una lliçó: la necessitat de saber escriure

Joan Solà,
Plantem cara. Defensa de la llengua, defensa de la terra, Barcelona, La Magrana, 2009

i parlar bé el català. Aquest país està tot el dia parlant de salvaguardar la pàtria. Però per salvaguardar-la, hem de salvaguardar també la llengua, la nostra. Hem de valorar el català, en tots els seus sentits. Cal un respecte cap a la llengua que parlem. Volem ser un poble normal, oi? Mentre la gent no senti vergonya de parlar la llengua malament, com ho sentiria un espanyol, un portuguès o un finlandès, no podrem ser una llengua normal. I no serem mai un país normal si la nostra llengua tampoc no ho és. Heus aquí la relació infinita entre el nostre llenguatge i el nostre racó del món.

És evident que s'acosta un canvi. Un canvi molt profund per al nostre país. Hem patit i patirem pel futur polític de la nació. La nostra classe política no ha sabut aprofitar la voluntat de la societat civil; hi ha desafecció social cap a la política, hi ha desafecció social cap als polítics. I cada dia en tenim exemples. De tota manera, pel que fa a la llengua hi ha dos factors que en permetran la normalització i dignificació. Per una banda, la nostra consciència lingüística, cada cop més ambiciosa. I, per una altra banda, persones com Joan Solà, que ha dedicat gairebé tota la vida a la recuperació en tots els àmbits. Perquè, el fet que el català sigui present pertot arreu no és un fet polític, és un fet de dignitat.

«Conferència de Joan Solà "La sintaxi de l'Institut d'Estudis Catalans", dia 8 febrer, 13:00 h, Sala de Graus de Filosofia i Lletres (III)»

Parar taula...

SeXe

JORDI DOMÈNECH

Facultat de Filosofia i Lletres

UNA ALTRA SAMARRETA

Després d'una breu però molt intensa relació amb l'home «quasi perfecte», he hagut de reprendre l'activitat amorosa i la recerca de l'home totalment perfecte de nou. És equiparable a quan perds una samarreta molt bonica o que t'agrada molt i ara vols comprar-ne una altra d'igual o semblant, però te n'has d'emprovar moltes abans de trobar la correcta, la substituïda. Amb l'home «quasi perfecte» el sexe era meravellós, realment fantàstic, fins i tot vaig descobrir coses noves, tanmateix, no tot era perfecte. Era una samarreta molt especial, però tenia una tara.

En la recerca he trobat samarretes molt valuoses, però no eren de la meua talla. Una de les samarretes que em vaig emprovar, a la qual anomenarem Marimerlot, la vaig aconseguir amb una gran frase. M'hi vaig acostar i li vaig dir: «Trobes que és just que la Duquesa d'Alba tinga xicon i jo no?». Li vaig fer gràcia i va sonar la campaneta. El problema vingué després: era major que jo, i només feia un mes que estava en venda, és a dir, que havia eixit de l'armariada. Per tant, aquest està encara en procés d'experimentació; per tots és sabut que les coses tenen un procés de prova, i després es comercialitzen. Una altra samarreta, la vaig trobar a Noruega, però no podia ser l'home... Una part del sexe la practicava genial i era molt templat, però vivia a Pequín, i era d'Itàlia. Ja sabeu, els italians... tots i totes hem tingut un italià/italiana en la nostra vida, i si no, prompte et tindreu. Jo de moment seguiré cercant samarretes...

ASOKA EL GRAN: Associació per a la defensa i la protecció dels animals

MARTA JUEZ

Facultat d'Educació

Asoka el Gran és una associació sense ànim de lucre a fi de denunciar l'abandó i el maltractament dels animals, promoure'n la defensa i gestionar-ne l'adopció. És una associació independent que es finança a través de quotes dels socis i donatius rebuts.

Els animals que s'acullen en l'alberg reben tot tipus d'atencions higièniques i sanitàries, exercici, aliments i, sobretot, l'afecte que necessiten. També s'està duent a terme un projecte conjuntament amb algunes residències de persones majors, en què es realitzen teràpies amb animals per als residents.

M'agradaria convidar tots els amants dels animals a visitar la pàgina <http://www.asokaelgrande.org> perquè puguen conèixer les nombroses possibilitats que s'ofereixen en el refugi per tal d'ajudar-los. Es pot adoptar, apadrinar, fer-se'n voluntari...

Dins del voluntariat es poden realitzar tasques de qualsevol tipus: directament amb els animals, cures en gàbies, neteges i passejos, etc. O fora de l'alberg: elaboració o repartiment de cartells, proporcionar-los mantes, etc. A més, es realitzen mercats benèfics en diversos punts de la ciutat. En podeu trobar informació (dates, llocs...) en la pàgina de l'associació.

Voldria convidar-vos, per damunt de tot, a conèixer els seus asokets: eixe gos o eixe gat que pot donar tanta companyia i tant d'afecte i que l'única cosa que demana és una família que el vulga i que en tinga cura.

Ells us necessiten per a tirar endavant. Ajudeu-los.

Elvis (en adopció)
Fotografia: Carla Cortés Agut